

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ความเชื่อเรื่องการสักยันต์ห้าแถวหนูนดวง: ศักยภาพสำนักสักยันต์อาจารย์หนู กันภัย” จะใช้การวิจัยรูปแบบเชิงคุณภาพเป็นหลัก (Qualitative Research) เนื่องจากเป็นวิธีวิจัยที่เน้นการแสวงหาความรู้ โดยการพิจารณาพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ทางสังคมตามความเป็นจริงคือเป็นการศึกษาพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ในขณะที่สิ่งเหล่านั้นกำลังดำเนินไปอยู่ โดยที่สถานการณ์ที่กำลังศึกษาอยู่นั้นไม่ถูกดัดแปลงแต่งเติมให้ผิดไปตามธรรมชาติ (ชาย โพธิ์สิตา ,2550: 30) ผู้วิจัยจึงได้เลือกวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปรากฏการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้การให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเป็นธรรมชาติหรือตามความเป็นจริงนั้นข้อมูลจากภาคสนามโดยการสังเกต (Observation) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

โดยผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยเป็น 2 ลักษณะ

1) การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นและนำมาประกอบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสักยันต์ในด้านของพิธีกรรมและความเชื่อ ตลอดจนแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา โดยเป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ ตำรา เอกสาร และงานวิจัย บทความ จากการค้นคว้าและทบทวนจากเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้นเพื่อนำมาเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับทำความเข้าใจและตีความซึ่งเกี่ยวข้องกับการสักยันต์ในสังคมไทย

2) การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ได้แก่ การใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – Depth Interview) และการสังเกต (Observation)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานั้นมีคุณลักษณะดังนี้คือ ผู้สักยันต์ห้าแถวหนูนดวงจากสำนักสักยันต์อาจารย์หนู กันภัย ทั้งเพศชายและเพศหญิงรวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน เพื่อศึกษาลักษณะกลุ่มสังคมของผู้มีความเชื่อในการสักยันต์ห้าแถวหนูนดวงและสาเหตุที่นำมาสู่การสักยันต์ห้าแถวหนูนดวง

วิธีการเลือกกรณีศึกษา

กรณีศึกษาครั้งนี้คือการเลือกแบบเจาะจง (Purposeful Sampling) เฉพาะผู้ที่สักยันต์ห้าแถวหนูนดวงทั้งชายและหญิง ผู้วิจัยจึงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างหลังจากที่เข้าไปศึกษาในภาคสนามคือที่สำนักสักยันต์อาจารย์หนู กันภัย ซึ่งการศึกษาในภาคสนามช่วงระยะแรกที่เข้าสู่สนามนั้นกลุ่ม

ตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จึงมาจากการแนะนำของบุคคลที่ผู้วิจัยรู้จักก่อนที่มีคุณลักษณะตรงกับผู้วิจัยต้องการ ทั้งนี้เพราะการเป็นอยู่ในสถานะของคนนอกเช่นผู้วิจัยนั้น จึงต้องเริ่มต้นด้วยการทำความรู้จักและการพูดคุยกันก่อนกับผู้ที่ยกย่องให้เข้าหาแล้วหาแนวหน้าจากการแนะนำของผู้อื่นก่อนเป็นวิธีการแรก ในส่วนวิธีการต่อมาเมื่อผู้วิจัยเข้าสู่ภาคสนามและพบกับผู้ที่มีคุณลักษณะตรงกับที่ผู้วิจัยต้องการแล้วผู้วิจัยจะเข้าไปทำความรู้จักและแนะนำตัวเองก่อนอาจพูดคุยเรื่องทั่วไปก่อน จากนั้นจึงบอกวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีคุณลักษณะตรงกับการศึกษาทราบก่อนคือผู้ที่ยกย่องให้เข้าหาแล้วหาแนวหน้าและใช้วิธีการเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งได้ครบกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการรวมทั้งสิ้น 12 ราย จากนั้นผู้วิจัยจะทำการพูดคุยกันทางโทรศัพท์เพื่อนัดพบกับผู้ที่ยกย่องให้เข้าหาแล้วหาแนวหน้าเพื่อขอสัมภาษณ์ในขั้นตอนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากการเข้าสู่ภาคสนามและเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ โดยอาศัยวิธีการเก็บข้อมูลที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตการณ์

1) การเก็บข้อมูลใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานในด้านประวัติส่วนตัว เช่น เพศ อายุ อาชีพ หลังจากนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ได้ลักษณะเจาะลึกมากขึ้นจึงเป็นการสัมภาษณ์ในส่วนของคุณลักษณะ ในด้านการสืบทอดให้หาแนวหน้าในส่วนของคุณเชื่อและสาเหตุของการสืบทอด ซึ่งการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นเป็นการเก็บข้อมูลในด้านกลุ่มสังคมของกลุ่มผู้สืบทอดให้หาแนวหน้า เพื่อศึกษาคุณลักษณะภูมิหลัง ความเชื่อและสาเหตุที่นำมาสู่การสืบทอดให้หาแนวหน้า ทั้งนี้ในการพูดคุยกันครั้งแรกนั้นอาจจะพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการและเมื่อได้สนทนาจนเกิดความคุ้นเคยและเป็นกันเองมากขึ้นจึงจะกำหนดคำถามเพื่อใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นลำดับต่อไปโดยพยายามซักถามรายละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการตามที่มีการกำหนดประเด็นต่างๆ ไว้ล่วงหน้า

2) วิธีการสังเกตการณ์ (Observation) ในภาคสนามคือสำนักผู้สืบทอดอาจารย์หนู กันภัย จังหวัดปทุมธานี เพื่อคอยเก็บรายละเอียดต่างๆ เช่นพฤติกรรมตลอดจนบุคลิกภาพของผู้ให้ข้อมูลหรือกรณีศึกษา รวมทั้งสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในสำนักผู้สืบทอดลงไปเก็บข้อมูลคือ ลักษณะทางกายภาพของสำนักผู้สืบทอด ขั้นตอนหรือระเบียบปฏิบัติในการเข้าสู่พิธีกรรมการสืบทอด ขั้นตอนก่อนการประกอบพิธีกรรมและในระหว่างการประกอบพิธีกรรมจนกระทั่งเสร็จสิ้นพิธีกรรม เพื่อเสริมให้ข้อมูลที่ได้อาจมีความครบถ้วน หลากหลายอันนำไปสู่ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลแล้วนั้นในลำดับต่อมาจึงจำเป็นต้องตรวจสอบและวิเคราะห์ว่าข้อมูลส่วนใดที่ยังขาดและจำเป็นที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งเมื่อมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างสมบูรณ์ครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยก็นำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่งเพื่อนำมาเชื่อมโยงตามแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

การนำเสนอข้อมูล

ในการนำเสนอข้อมูลนั้นจะเป็นการนำเสนอในลักษณะการบรรยายและพรรณนาข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ซึ่งผ่านการวิเคราะห์โดยเชื่อมโยงให้เข้ากับทฤษฎีต่างๆและตีความภายใต้กรอบความคิดของทฤษฎีที่นำมาใช้เพื่อการวิเคราะห์และตีความ

ข้อจำกัดในการวิจัย

ส่วนใหญ่ผู้คนที่เข้ามารับการสัณยต์ที่สำนักสัณยต์อาจารย์หนู กันภัยนั้น ในการที่ผู้วิจัยเข้าไปขอสัมภาษณ์นั้นบางรายไม่ต้องการให้ข้อมูลและปฏิเสธที่จะสัมภาษณ์ ในบางครั้งผู้วิจัยขอสัมภาษณ์หลังจากที่ผู้ให้สัมภาษณ์เสร็จจากการเข้ารับการสัณยต์เสร็จแล้วนั้น บางรายมักจะเลี่ยงโดยกล่าวว่าไม่มีเวลาให้ข้อมูลเพราะต้องไปทำธุระที่อื่นและแนะนำ ว่าควรให้ไปสัมภาษณ์ผู้อื่น หรือบางรายเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจผู้วิจัยในการที่จะให้ข้อมูล โดยการหลีกเลี่ยงที่จะตอบคำถาม จึงทำให้การสัมภาษณ์ผู้ที่เข้ามารับการสัณยต์เป็นไปอย่างยากลำบาก อีกทั้งในบางครั้งผู้วิจัยถูกสังเกตและถูกจับตามองจากผู้ทำงานในสำนักสัณยต์ รวมไปถึงการปฏิเสธและหลีกเลี่ยงที่จะให้ข้อมูลแม้ผู้วิจัยจะได้แนะนำตัวและการเปิดเผยสถานภาพของตนเองแต่กลับกลายเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการสังเกตการณ์แทนในด้านการสังเกตและเก็บข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ เช่นในขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรม รวมถึงระเบียบต่างๆ ในการเข้าสู่พิธีกรรมการสัณยต์ของผู้สัณยต์ห้าแถวหนูนดวง อาทิเช่น การเตรียมตัวก่อนพิธีกรรมการประกอบพิธีกรรม หลังจากเสร็จสิ้นพิธีกรรมว่าต้องปฏิบัติตนอย่างไรบ้างและค่าใช้จ่ายในการสัณยต์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสำนักสัณยต์อาจารย์หนู กันภัย ที่จัดขึ้นในสถานที่จัดขึ้นภายนอกสำนักสัณยต์เพื่อสังเกตการณ์และเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของสำนักสัณยต์และพิธีกรรม ทั้งนี้เนื่องจากว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นนอกสำนักสัณยต์ที่ผู้วิจัยเข้าร่วมนั้นส่วนใหญ่จะเป็นงานแถลงข่าวและการให้สัมภาษณ์ของอาจารย์หนู กันภัย เช่นงานเปิดตัวหนังสือของสำนักสัณยต์ การเข้าร่วมกิจกรรมเช่นนี้ทำให้สามารถทราบข้อมูลในด้านต่างๆ ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาในอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งทำให้ผู้วิจัยต้องมีความอดทนและต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลอย่างมาก รวมถึงการพยายามเพื่อที่จะสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้เป็นอย่างมากที่ต่างเต็มใจให้ข้อมูลในด้านต่างๆกับผู้วิจัยโดยเริ่มต้นการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว

ในลักษณะของการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างความเป็นกันเองและความไว้วางใจให้แก่กลุ่มตัวอย่างโดยแสดงเจตนาและความตั้งใจในการศึกษาหลังจากสร้างความคุ้นเคยในระยะหนึ่งแล้วจึงเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก